

Paphiopedilum mastersianum (Rchb.f.) Pfitz

Synoniem

Cypripedium mastersianum Rchb. 1879

Vindplaats

De eerst vermelde vindplaats was het eiland Ambon (Indonesië), later het eiland Ceram en recentelijk Kalimantan (Borneo). Het is een echte terrestrische soort die groeit in zeer vochtrijke omstandigheden op 300 meter boven zeeniveau; ze wordt gevonden in een bosachtig gebied, in halfschaduw (50% van helder daglicht), groeiend in groepjes bijeen, als meerscheutige planten. De lijn van vindplaatsen is de equator; ze krijgen 12 uur daglicht en 12 uur nacht. In de nacht is de luchtvochtigheid het hoogst (90%), overdag aflopend naar 80%. De regenval in die gebieden is zeer hoog, meldingen van 2500 mm per jaar zijn normaal. Er is een drogere periode, die in september ingaat en duurt tot maart. De temperaturen zijn het gehele jaar door in de nacht 20°C overdag oplopend naar 30°C. De bloeitijd valt in januari/februari; de plant is enkelbloemig en heeft een lange bloeiduur.

Beschrijving

Stevige, vleesachtige, lancetvormige bladeren, 25 cm lang en 4 cm breed, groeiend in een diagonale stand en voorzien van een dikke nerv, en volgroeid een V-stand aannemend. Ze ontspruiten uit de wortelstok, die meerdere scheuten kan produceren. De kleur is grasgroen met geaderde tekening.

Nadat zich het 7e blad ontwikkeld heeft, vindt de knopaanleg plaats. Per scheut geeft de plant 1 bloem die op de plant wel 3 - 4 maanden bloeit. De bloemstengel kan 30 - 35 cm lang worden, is bezet met bruin-rode haartjes, de stengel zelf is groen van kleur, en bezet met bruinrode sproetjes. De bloem heeft een sterke wasachtige structuur; de dorsale petaal (vlag) is gedrongen uivormig, 3 cm hoog en 3 cm breed aan de basis, en gaat gedeeltelijk schuil achter de petalen; de grondkleur is crème en in het midden lichtgroen met fijne, groene streep-tekening. De petalen staan horizontaal en zijn spateivormig, aan het uiteinde licht naar achteren gebogen. De kleur is donkerroze met vanuit de basis naar weerszijden een crèmekleurige veeg. De bovenrand is bezet met fijne stippen, tot $\frac{3}{4}$ van de petaal.

Het staminodium heeft een lepelachtige vorm, en is omzoomd met een vlezige, crèmekleurige rand; het centrum is groen en ruwachtig, onderbroken door een hoorntje aan de bovenkant, dat naar beneden gericht staat, crèmekleurig. Het stigma is lichtgroen van kleur, en draagt aan weerszijden gele, was-achtige stuifmeel klompjes. Het stigma is gehecht aan het vruchtbeginsel (zaaddoos); deze is 4 cm lang, geribd, en bezet met fijne haartjes, kleur donkergroen met purperen sproetjes. De stempelzuil bevindt zich aan het laagste deel van het stigma, en is omsloten door de lobben, het bovenste gedeelte van de schoen (lip).

De schoen is kelkvormig afgerond aan de onderkant, de grondkleur is crème, waarover zich een sterke purperrode waas bevindt, gepaard gaande met geaderde tekening. De afmeting is 4 cm lang en 2½ cm breed, de lobben zijn crèmekleurig en staan naar binnen gevouwen en omsluiten de stempelzuil. De binnenzijde is crème-kleurig, tot halverwege bezet met purperen spikkels. De ventrale sepaal is onbeduidend, puntig uitlopend, 2 cm lang en 1 à 2 cm breed. Kleur lichtgroen; de achterkant is behaard, en gaat geheel schuil achter de schoen.

Foto: J.C. Koelewijn

Cultuur

Het is een plant voor de warme kas, die normaal behandeld kan worden, en geen speciale eisen stelt. Zij houdt van een zeer hoge luchtvochtigheid, 90% in de nacht, overdag aflopend naar minimaal 80%. Wil een schaduwrijke plaats, 50% van helder daglicht; de plant is nagenoeg niet gevoelig voor de *Botritis* bacterie. In het groeiseizoen dagelijks nevelen in de vroege uurtjes, in de winterperiode droger houden, en alleen water geven wanneer de plant (potkluit) dreigt uit te drogen. Een constante beweging van de lucht is gewenst, dit kan bereikt worden door hem in het bereik van een ventilator te plaatsen. Pas 1 x per 3 maanden toch een preventieve behandeling met bestrijdingsmiddelen toe, dit ter voorkoming van luis, schimmel en andere aantastingen. Kweekwijze in plastic potten (proefondervindelijk): Grondmengsel voor terrestrische *Paphiopedilum* soorten.

4 delen firr-bark(middel); 2 delen (gesneden) sphagnum, 2 delen meranti schaafsel of ontsmet beukenblad (stuk gewreven); 2 delen steenwolvllokjes of plastic vllokjes of korrels. Verpotten alleen dan wanneer de plant uit z'n pot dreigt te groeien, of om redenen van slechte groei. Tijd van verpotten altijd direct na de bloeiperiode.

Bemesting 1 x per 3 maanden in het groeiseizoen april / september: 1 gram chemische orchideeën meststof, 10-30-20 per liter water, of organische meststoffen, b.v. visemulsie, in de op de verpakking aangegeven dosering. Beide meststoffen kunnen over het blad verneveld worden, hiermede bereikt u optimale resultaten. In de winterperiode geen meststoffen toedienen.

Wetenswaardigheden

Paphiopedilum mastersianum is in 1878 gevonden op het eiland Ambon (Indonesië). Er zijn geen gegevens bekend omtrent de eerste vinder. Een aantal van deze planten werd in 1878 naar de Royal Botanic Gardens Kew in Engeland gezonden. Na de eerste bloei, in het voorjaar van 1879, werd deze plant door Reichenbach beschreven. De publicatie vond plaats in de *Gardeners' Chronicle* 1879 - 2, p. 102. Deze soort werd vernoemd naar de redacteur/uitgever van de *Gardeners' Chronicle* Dr. Maxwell T. Masters. In 1898 werd door Dhr. Stein een tweede beschrijving gedaan, en gepubliceerd in *Curtis' Botanical Magazine* 124:2, p. 7629. Deze beschrijving leverde geen nieuwe gezichtspunten op, en kan gezien worden als een bevestiging van de eerdere beschrijving door Reichenbach.

Bron:

Orchiteek N.O.V.
Bijlage van Orchideeën
Tekst: J.C. Koelewijn
Foto: J.C. Koelewijn